

МЕДИЦИНА

Д. С. Газарин

О железисто-охристой пасте, приготовляемой из осадочных напластований минеральной воды „Джермук“

(Представлено Л. А. Огаческим 1 XI 1948)

В числе лечебных средств бальнео-питьевого и высокогорного климатического курорта Джермук, Армянской ССР, имеется один лечебный фактор, упоминание о котором представляет определенный интерес.

Вокруг источников, выходящих на дневную поверхность из трещин, и по течению джермукских минеральных вод образуются в большом количестве железисто-охристые массы в виде налетов или крупных глыб. Массы эти на ощупь очень хрупки и легко распадаются в мелкий порошок. Под микроскопом осадок представляет собой остроконечные кристаллы, в виде иголок, одноконтурные, с прозрачным просветом в центре.

Химический анализ джермукских минеральных вод, по данным химиков Медникяна, Африкяна и Карстенса, показал, что они содержат из катионов—калий, натрий, литий, кальций, магний и железо, а из анионов—ионы брома, иода, хлора, сульфатные и гидрокарбонатные. Кроме того, джермукские минеральные воды содержат следы алюминия, стронция, бария, меди, цинка, борной, мышьяковой, титановой, фосфорной, азотной и азотистой кислот, а также emanацию радия, от 1—3,8 единиц Маха.

О химическом составе указанного железисто-охристого осадка, до производства детального химического исследования последнего, может дать некоторое представление химический состав джермукских минеральных вод, из которых этот осадок образован.

Железисто-охристый осадок дважды подвергался нами бактериологическому исследованию, причем роста бактерий на питательных средах не получилось.

У нас возникла мысль использовать этот осадок для лечения ран в расчете на усиление образования грануляций и на эпителизацию их,

* Работа производилась в Пропедевтической терапевтической клинике Ереванского медицинского института (Заведывающий—действ. член АН Армянской ССР и АМН СССР проф. Л. А. Оганесян).

а также для лечения грибковых и гнойных заболеваний кожи, исходя из предположения о бактерицидном действии этого осадка.

Для этой цели нами непосредственно до приготовления пасты осадок этот подвергался облучению ультрафиолетовыми лучами, для активирования процессов ионизации. После облучения из осадка нами стала готовиться 30 или 40-процентная паста на ланолине и вазелине.

Способ употребления пасты был таков:

После очищения кожи от корок, чешуй и проч., смазывают пасту на пораженную поверхность в день один или два раза. Желательно перед употреблением подогреть пасту.

Применялась она нами в течение 3—5—10 дней, в зависимости от вида и тяжести заболевания. Пораженная поверхность закрывалась толстым слоем пасты и покрывалась сухой повязкой.

Паста эта была использована на курорте Джермук на 38 больных с импетиго контагиоза и вульгарис (18 случаев), с отрубевидным лишаем (9 случаев), сухой формой экземы (2 случая) и при гнойных ранах (9 случаев). Из них в 36 случаях получилось полное выздоровление на 3—5 день лечения, за исключением двух случаев экземы, в которых никакого эффекта не было получено.

В Пропедевтической терапевтической клинике Ереванского медицинского института паста эта нами применялась на 10 больных с импетиго контагиоза и вульгарис (5 случаев), пиодермией (3 случая) и пиитриазис верзиколор (2 случая). У всех 10 больных мы получили полное выздоровление, в девяти случаях на 3—5 день лечения, и в одном случае хронической пиодермии, с давностью болезни в шесть месяцев, на десятый день лечения.

Предварительные выводы: 1. Железисто-охристая паста является благоприятным средством для лечения гнойных и грибковых заболеваний кожи, а также для лечения гнойных ран.

2. Необходимо изучение физико-химических свойств железисто-охристого осадка джермукских минеральных вод, а также клиническое испытание его терапевтической эффективности на значительно большем материале, при некоторых кожных заболеваниях и гнойных ранах.

3. Применение железисто-охристого осадка джермукских минеральных вод не связано ни с какими техническими затруднениями или расходами, и его всегда можно получить в любом количестве.

Пропедевтическая терапевтическая клиника

Ереванского Медицинского института

Ереван, 1949, сентябрь.

«Ջերմուկ» համակայանի քրեի նստավածքի կառավարման պատասխանատվության կրկնապատկարացումը և կառավարման մասին

Քանի որ Ջերմուկի քրեի նստավածքի կառավարման Ջերմուկ կառավարման (ՀԿԿ) կա մեկ գործուն, որի մասին հիշատակելն ունի որոշ հետաքրքրականություններ:

Ճեզքերից գետնի մակերեսը դուրս եկող հանքային ջրերի աղանթների յուրյը և նրանց հոսանքի ընթացքով գոյանում է մեծ քանակությամբ հրկաթա-օխրային նստվածք՝ գրա, և ապրեր մեծությամբ կոչությունների ձևերով: Այդ նստվածքը շափաղանց փերուն է և միկրոսկոպիկորակ երևում է որպես սրածայր, ասեղնաձև բյուրեղներ՝ մեկ եզրագծով, կենտրոնական մասում թափանցիկ լուսանցով:

«Ջերմուկ» հանքային ջրերի քիմիական կազմը, բաղադրիչները Մեղնիկյանի, Արթիկյանի և Կարապետյանի՝ դեպք է տվել, որ այդ ջրերը պարունակում են կատիոններից՝ կալիում, նատրիում, լիտիում, կալցիում, մագնիսիում և հրկաթ, իսկ անիոններից՝ բրածի, յոդի, քլորի, սուլֆատային և հիդրոկարբոնատային իոններ:

Ջերմուկի հանքային ջրերը պարունակում են նաև ալյումինի, սարոնցիոնի, բարիումի, պղնձի, ցինկի, բորաթթվի, մկնդեղային, տիտանային, ֆոսֆորային, ազոտական և ազոտային թթուներ, ինչպես նաև սաղիումի էմանացիա, որի քանակը մեկ լիտրում հասնում է Մախի 1—3.8 միավորի:

«Ջերմուկ» հանքային ջրերի նստվածքի քիմիական բաղադրության վերաբերյալ կարելի է դասել, ելնելով այդ հանքային ջրերի քիմիական կազմից, որից այդ նստվածքը գոյացել է:

«Ջերմուկ» հանքային ջրերի նստվածքը կրկնակի անգամ ենթարկվել է բակտերիոլոգիական հետազոտության: Հետազոտության ընթացքում սննդային միջավայրի վրա բակտերիաների աճ չի ստացվել:

Ելնելով «Ջերմուկ» հանքային ջրերի քիմիական բաղադրությանը, մեր մեջ միաժողացումը պատահորեն այդ նստվածքը վերքերի բուժման համար, հաճախով ուժեղացնել վերքերի պահույլացիաները և նրանց էպրիկլիպսիան, բացի դրանից՝ բուժել մաշկի թաքախային և սնկային հիվանդությունները, ենթադրելով, որ այդ նստվածքն ունի բակտերիոցիդ հատկություն: Այդ նպատակի համար մինչև պատերազմը հրկաթա-օխրային նստվածքը մենք ենթարկել ենք ուլտրա-մանուկազոլյոն հառապայթների լուսավորման՝ խոնիդացիոն պրոցեսներն ակտիվացնելու նպատակով:

Նստվածքից պատրաստված է 30—40 տոկոսանոց պաստա՝ լանդինի և վազելինի վրա: Պաստայի գործադրման ձևը հետևյալն է. —

Մաշկը նախօրոք թաքախային կեղևներից և թեփերից մաքրելուց հետո, պաստան բուժ ենք մաշկի տխտահարված մակերեսի վրա, օրական մեկ կամ երկու անգամ: Ցանկալի է պաստան գործադրելուց առաջ տաքացնել: Մեր կողմից պաստան գործադրվել է 3—5—10 օր, նայած հիվանդության տեսակին և նրա ծանրության աստիճանին: Մաշկի տխտահարված մակերեսը ծածկվում է պաստայի հասա շերտով և վրան դրվում է չոր վիճակում: Այդ պաստան մեր կողմից գործադրվել է Ջերմուկ սանատորիայում 38 հիվանդների վրա — վուլգար և կոնտազիոզ լիմպոնիզոնների (18 դեպքում), պսորիազիս վուլգարիսի (9 դեպքում), չոր էկզեմայի (2 դեպքում) և թաքախային վերքերի վրա (9 դեպքում):

Նշված 38 դեպքից 38 հիվանդի մոտ ստացել ենք լրիվ առողջացում, բացի էկզեմայի երկու դեպքերից, որոնց բուժումը ոչ մի արդյունք չի տվել:

Ծրեանի հիվանդանոցի Պրոպեդեուտիկ թերապևտիկ կլինիկայում այդ պաստան մեր կողմից գործադրվել է 10 հիվանդի վրա, որոնցից կոնտազիոզ և վուլգար լիմպոնիզոնների ժամանակ (5 դեպքում), պիոդերմիտների ժամանակ (3 դեպքում) և պիտիրիազիս վերգիկոլորի ժամանակ (2 դեպքում): Բոլոր 10 հիվանդի մոտ մենք ստացել ենք լրիվ առողջացում՝ 9 դեպքում 3—5 օրվա բուժումից, իսկ մեկ դեպքում, խրոնիկ պիոդերմիտի ժամանակ, որը ունեցել է վեց ամսվա վաղեմություն, արդյունքը ստացվել է բուժման 10-րդ օրը:

Նախնական օլրակայություններ. — 1. Խրկաթա-օխրային պաստան բարենպաստ միջոց է հանդիսանում մաշկի թաքախային, սնկային հիվանդությունների և թաքախային վերքերի բուժման համար:

2. Անհրաժեշտ է սահմանափակել Զերմուկի հանքային ջրերի երկաթ-օթրային նրսու-
վածքի ֆիզիկա-բիմիական բաղադրությունը, համակարգել նաև փորձարկել նրա-
սայի թերազեակ էֆեկտիվությունը ավելի մեծ թվով դեղքերի վրա, ինչպես մաղկի
թաթային և սնկային հիվանդությունների, այնպես էլ թաթային վերքերի մամուկ-
զմվարությունների ու ծախսերի հետ և կարելի է այդ սահմանը ցանկացած ժամանակահատվածում